

L'any 1992, **Sandra Bestratén** va seguir Miguel de la Quadra Salcedo en la seva Ruta Quetzal. Quinze anys després continua recorrent el món per abocar el seu coneixement sobre arquitectura en països emergents. Professora de les assignatures de lliure elecció Habitatge i Cooperació i Tecnologies de Baix Cost per a la Cooperació, de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, el seu projecte de fi de carrera ja deixava entreveure les seves aspiracions d'oferir part del seu treball a aquests països: construir una universitat indígena chiquitana a Bolívia.

Somiem superar la solidaritat de la supervivència

resoldre de manera autosuficient altres mancances, com els seus propis habitatges.

D'on va sortir aquesta vena cooperativa?

Durant la meua infantesa vaig viure tres anys a Montevideo i amb deu anys vaig tornar a Barcelona amb una experiència arrelada intensament a l'Amèrica del Sud. Uns anys més tard vaig ser seleccionada en el concurs Aventura'92 Ruta Quetzal, expedició promoguda per Miguel de la Quadra Salcedo. La convivència amb 500 representants de tots els països durant dos mesos em va reforçar tot aquell vincle afectiu amb unes terres ben llunyanes. En el quart curs d'arquitectura vaig aconseguir una beca per fer uns treballs a Tilcara (Argentina), i vaig aprofitar per tornar a Montevideo. Vaig retrobar els records, els espais, els amics, les olors... Aquí va començar la realització de projectes de cooperació cada estiu!

Què és per a tu Bolívia?

Després de deu anys treballant en aquest país, Bolívia és part de la meua identitat: retrobar els amics cada estiu, tornar a sentir els acords d'una "chovenita", escoltar parlar en "bolivià" amb totes les seves expressions. També és una il·lusió veure que després de tant de temps, les coses milloren, a poc a poc, però milloren, i que tots els equipaments i projectes que hem engegat des de la UPC funcionen i que, a més, són ells que els fan funcionar escoles, biblioteques i guarderies, fins i tot el campus universitari de San Ignacio de Velasco.

I tot això com es fa...

El projecte aglutina tots els vessants d'un projecte de cooperació: formulació dels documents per rebre els ajuts, recollida de material, gestió directa dels recursos, direcció de les obres... També

treballem amb els ajuntaments per elaborar planejaments urbans que permetin que el creixement de les ciutats atorgui una vida més digna. Tot ho coordinem des de l'associació Universitat sense Fronteres.

Es construeix amb una "altra arquitectura"?

La feina com a arquitectes és la mateixa. El condicionant més important és ser capaços d'optimitzar els recursos i materials de la zona, i garantir el confort amb sistemes passius, per exemple no es pot utilitzar el recurs de posar aire condicionat.

Quan no hi ets, t'enyores?

Sí, realment ens hi sentim com a casa. Però si decidís quedar-me a viure a Bolívia estaria ocupant la feina que podria fer un arquitecte bolivià. L'objectiu és transmetre el màxim de coneixements durant els dos mesos d'estiu i deixar que ells siguin capaços de seguir els treballs iniciats de manera autosuficient. El fet de tornar-hi cada any i d'engegar-hi nous projectes permet comprovar com han avançat i, si cal, donar-los un altre cop de mà. Crec que la meua ajuda més positiva pot ser buscar recursos humans i econòmics, i aportar-los cada any.

Per als estudiants anar allà és una "altra universitat"?

Penso que és l'oportunitat que tot el coneixement adquirit es pugui revertir en les societats més desfavorides. A la vegada, es converteix en una altra universitat, que és la pròpia vida. Resoldre els problemes quotidians és un repte constant que enriqueix totes les persones que hi participen. Per a mi és el que realment dóna sentit a la meua feina! Però... potser això ho haurien de dir els més de cent estudiants que han anat participant en els projectes.

Què és per a Sandra Bestratén la cooperació?

La cooperació és acció. Un compromís en el treball en equip i els fets que permeten somniar amb una ètica de la dignitat humana que superi la solidaritat de la supervivència.

I si unim cooperació amb habitatge?

L'habitatge és un dels déficits socials més grans que hi ha al món actual, però, al mateix temps, és molt difícil que des de la cooperació es pugui donar resposta a totes aquestes necessitats. La nostra forma d'entendre la cooperació és generar cohesió social a través del treball participatiu de tots els beneficiaris, per convertir el projecte de l'equipament en un mecanisme de transferència tecnològica. Després, el mateix procés permet que puguin